

Vertikalna i horizontalna podjela vlasti

Vertikalna podjela vlasti

- Centralizacija – koncentracija političke moći na nacionalnom nivou
- Decentralizacija – širenje lokalne autonomije prenošenjem ovlašćenja i odgovornosti sa nacionalnih na lokalna tijela

Razlozi za centralizaciju:

- Nacionalno jedinstvo
- Usaglašenost
- Jednakost
- Blagostanje

Razlozi za decentralizaciju:

- Participacija
- Otvorenost
- Legitimnost
- Sloboda

Odnosi centar - periferija

- Unitarni sistem
- Federalni sistem
  - Podijeljeni suverenitet – dva nivoa vlasti koja pravno i politički nisu potčinjena jedno drugom
- Konfederalni sistem
  - Ograničen savez država u kojem svaka država članica zadržava svoju nezavisnost koja je obično osigurana jednoglasnim donošenjem odluka

Federalni sistemi

- Brazil, SAD, Pakistan, Australija, Meksiko, Švajcarska, Nigerija, Malezija, Kanada
- Razlozi za federacije:
  - Istorijski, ujedinjavanje različitih cjelina koje bi da očuvaju identitet
  - Spoljašnja prijetnja
  - Geografska veličina
  - Kulturna i etnička različitost

Obilježja federalizma:

- Dva relativno autonomna nivoa vlasti
- Pisani ustav
- Ustavni sud
- Zajedničke institucije (dvodomni parlament)

Prednosti i mane

- Autonomija
- Nestabilnost

Unitarni sistemi

- Većina savremenih država
- Jedan nivo nacionalne vlasti
- Jedinostvenost i kontrola
- Devolucija – prenos vlasti sa više na nižu
  - Administrativna
  - Zakonodavna

Lokalna vlast

- Sve države imaju organizaciju vlasti na lokalnom nivou
- Uvažavanje različitosti
- Participacija
- Zavisi od centra

Horizontalna podjela vlasti

Horizontalna podjela vlasti

- Tri grane vlasti – Šarl Montesjkje
- Zakonodavna – parlament
  - stvara pravo
- Izvršna – vlada, šef države
  - primjenjuje pravo
- Sudska – sudovi
  - prosuđuje o primjeni prava

Parlamentarni i predsjednički sistem

- Odnos između zakonodavne i izvršne grane vlasti je kriterij
- Parlamentarni je onaj u kome izvršna proističe iz i odgovara zakonodavnoj grani vlasti
- Predsjednički je onaj u kome su grane vlasti odvojene kada je u pitanju odgovornosti

Parlamentarni sistem

- Vlada se formira na osnovu rezultata izbora
- Vladu čine partije koje imaju većinu u skupštini
- Vlada odgovara skupštini
- Vlada može i da raspusti skupštinu
- Ponekad postoji i šef države koji nije premijer – predsjednik ili monarh

Predsjednički sistem

- Podjela vlasti
- Vlada i skupština se posebno biraju i svaka ima nezavisna ovlašćenja
- Uloga šefa države i šefa vlade ujedinjena je u funkciji predsjednika
- Kabinet i savjetnici u službi predsjednika
- Izborni mandati nepromjenjivi
- Sistem checks and ballances
- Podvrsta: polupredsjednički
  - Kohabitacija

Skupštine

- Organi predstavljanja
- Funkcije:
  - Zakonodavna
  - Predstavljanje
  - Kontrola
  - Političko regrutovanje
  - Legitimitet

Struktura skupština

- Jednodomne i dvodomne
- Prednosti i mane
  - Ograničenje moći
  - Djelotvornija kontrola izvršne vlasti
  - Prošireno predstavljanje
  - Jednodomne djelotvornije
  - Drugi dom često nedemokratski
  - Institucionalni sukob među domovima

Zakonodavni proces - skica

- Ko predlaže zakon?
- Odbori
  - Detaljno razmatranje zakonskih prijedloga
  - Specijalizovani odbori
  - Posebno formirani odbori
- Plenarna sjednica
- Većina koja je potrebna za usvajanje

Skupštine danas:

- U kojoj mjeri zaista kreiraju politiku?
- Da li i zašto skupštine slabe?
  - Disciplinovane političke partije
  - Velika vlada
  - Odsustvo vođa
  - Moć interesnih grupa i medija
- Da li Skupštine i jačaju?

Izvršna vlast

- Grana vlasti odgovorna za sprovođenje zakona i politike koju je usvojila zakonodavna vlast.
  - Politička izvršna vlast
  - Birokratska izvršna vlast

Funkcije izvršne vlasti:

- Ceremonijalne dužnosti
- Kontrola kreiranja politike
- Političko vođstvo
- Upravljanje birokratijom
- Rješavanje kriza

Moć u izvršnoj vlasti: Ko?

- Predsjednici
- Premijeri
  - Kabinetska vlada – premijer primus inter pares
  - Kancelarska vlada – moć koncentrisana u rukama premijera
- Monarsi

Teorije vođstva

- Vođstvo kao lični dar
- Vođstvo kao sociološka pojava
- Vođstvo kao organizaciona pojava
- Vođstvo kao političko umijeće

Tri stila vođstva

- Lesefer
- Transakciono
- Transformaciono